

SOCIALNA ANTROPOLOGIJA (ZAPISKI 2006/2007)

Na izpitu dobiš 4 vprašanja (vsako en del snovi):

1. **predavanja**
2. **vaje**
3. **študijsko gradivo**
4. **lastni vir = 4 točke:**
  - teza, ki jo avtor skuša dokazati
  - metoda, ki jo avtor uporablja
  - logika argumentacije (kako avtor dokazuje tezo) □ katere argumente uporablja avtor v 1., 2., 3. ... poglavju
  - kritična ocena vira:
    - Kaj mi je všeč
    - Kaj mi ni všeč
    - Skupna ocena

Socialna antropologija je ena izmed pod disciplin ANTROPOLOGIJE.

Antropologija je najbolj generalna veda o človeku.

Po evropskih standardih se deli na:

- **FIZIČNO/BIOLOŠKO ANTROPOLOGIJO**
- **SOCIALNO/KULTURNO ANTROPOLOGIJO.**

Ukvarjali se bomo s vprašanjem kaj je človek kot socialno/kulturno bitje. Delno nas zanima tudi biološki spekter, saj brez tega človeka kot socialno kulturnega bitja ne moremo razumeti. Predvsem nas bo pa zanimalo kaj je človek v nebiološki dimenziji.

Človek je:

- ✘ **socialno bitje** □ **družbeni subjekt človeške eksistence**
- ✘ **kulturno bitje** □ **kulturni subjekt človeške eksistence (kultura)**

Naša predstava o družbi in družbenih bitjih je zgolj s področja modernosti. Ljudje živijo v družbeno kulturnih organizacijah že ok. 4000 let, moderne družbe pokrivajo le 150 let. Evidenci evropske zgodovine bomo dodali še neevropske družbe, moremo se pa tudi zavedati, da je evropska zgodovina pisana z vidika kapitalizma. Po našem mnenju je takšna ureditev najboljša, 99,9 % družb se ne drži tega, kar zapoveduje kapitalizem.

KULTURNOST:

Za antropologe je človek kulturno bitje, ki živi v svetu simbolizacije/pomenov. »Kultura je svet izmislekov«. Družbeno življenje brez kulture (sveta pomenov, izmislekov) ne more obstajati.

Primer 1: Barva krede je za nas objektivno bela, za Eskime ne. Za nas je to ena lastnost, za njih jih je več.

Primer 2: Premikanje breze je za nas znak vetra, za večino neevropskih družb so razlogi drugi = duhovi prednikov. **NE VEMO KAJ SUBJEKTIVNO PREMIKA VEJO.**

Človek v vseh kulturah deluje v skladu s kozmičnimi zakoni. Kozmološki red je za različne kulture različen

KAJ ČLOVEK JE IN KATERE SILE GA VODIJO?

Večina neevropskih družb predpostavlja prisotnost duhov prednikov. V večini teh civilizacij spiritualni del prednikov ostane v organizaciji družbe živ (obstaja prav razred spiritov prednikov). Z

njimi je potrebno komunicirati, jih upoštevati (obredi, poroka med moškim in žensko = akt poroke med predniki moškega + predniki ženske).

RESNIC JE VELIKO, VSE SO LAHKO RESNIČNE IN ENAKO POMEMBNE.

Je neuniverzalno razumljena izkušnja, ki je univerzalna.

Človek kot kulturno bitje ne živi v objektivnem svetu, ampak v svetu pomenov, izmislekov, ki se jih nauči.

Za nas so pojavi kar kultura pravi, da so in takšni kot kultura pravi, da so.

Primer: Čambuli: moškost, ženskost ni odvisna od spola, pač pa od spirita).

KULTURNA KONSTRUKCIJA SVETA JE ARBITRARNA, POMEMBNO JE, DA ČLANI NEKE KULTURE SPREJEMAJO POJME SVOJE KULTURE.

Res je tisto, kar večina ljudi dojema kot resnico. Pomembno je, da izmisleki sestavljajo celoto in ne, da je objektivna.

Živimo v kulturno obstoječih svetovih. To so svetovi izmislekov. Ti svetovi izmislekov se zdijo ljudem neke kulture objektivno resnični, saj so se tega naučili.

Dokler se človek giblje znotraj svoje kulture, učinek kulturne simbolizacije deluje, zunaj te kulture ne.

Razlike obstajajo tudi znotraj ene kulture (svetovi različnih slojev, spolov...)

NALOGA (I. del, študijsko gradivo – 2, 3, 4)

1. Kako vsak izmed avtorjev definira predmet antropologije?
2. Kakšno je mesto antropologije v sistematiki ved?
3. Kakšna je kritika antropologije vsakega izmed avtorjev?

VPRAŠANJA ZA IZPIT!!!

Kaj je antropologija?

Kateri sta dve temeljni antropološki poddisciplini in kaj proučujeta?

Kakšna je razlika med sociološkim in antropološkim razumevanjem družbenosti?

Kaj je kulturno obstoječi svet?

Razloži kulturo kot svet izmislekov!

Razloži razlike v percepciji iste objektivne resničnosti med pripadniki različnih kultur!

Razložite kulturno obstoječi svet, kot svet izmislekov!

ODNOS MED KULTURNO OBJEKTIVNIM SVETOM IN OBJEKTIVNIM SVETOM:

Kulturno obstoječi svet, ima kljub temu, da je svet izmislekov status objektivne resničnosti za vse pripadnike, ki so bili teh svetov naučeni od mal (mislimo, da je objektivni svet tisto, kar smo se od malega naučili). To ne pomeni, da objektivnega sveta ni!! Ampak tisto, kar mi mislimo, da je objektivni svet, to ni. (različne kulture).

Mi kot kulturno opredeljena bitja nimamo dostopa do objektivnega sveta. Za nas so dostopni samo tisti izseki objektivnega sveta, ki jih naša kultura definira, da obstajajo in za nas obstajajo samo takšni kot naša kultura pravi, da so.

Kulturni krog: kulture, ki na isti način zastopajo objektivno obstoječi svet. V neki drugi kulturi lahko obstaja nekaj, kar za nas objektivno ne obstaja.

Večina objektivno obstoječih stvari pade mimo kulturno definiranega obstoječega sveta (za nas duhovi prednikov ne obstajajo).

Vsaka kultura pokrije le en del objektivno obstoječega sveta. To je zelo majhen segment. Večina segmentov objektivno obstoječega sveta pade mimo. Vsaka kultura simbolizira zanjo obstoječe pojave, kar ni simbolno, kar torej za neko kulturo ne obstaja je realno.

Objektivno obstoječi svet je glede na število elementov ŠIRŠI od kulturno obstoječega sveta. Večji del segmentov objektivno obstoječega sveta pade mimo kulturno obstoječega.

Po drugi strani pa je **kulturno obstoječi svet ŠIRŠI od objektivno obstoječega, saj ima več elementov, kot objektivno obstoječi svet. Namreč vsaka kultura vsebuje vrsto elementov, ki so čisti izmisleki in nimajo neposredne zveze z objektivno obstoječim svetom (v slovenščini so čisti izmisleki imenovani pojmi: sovraštvo, pogum...).**

Kulture se v segmentu čistih izmislekov še bolj razlikujejo (Ljubezen ne obstaja za vse kulture).

KULTURA JE VSOTA ELEMENTOV, KI ZASTOPAJO OBJEKTIVNO OBSTOJEČI SVET IN ELEMENTOV, KI SO ČISTI IZMISLEKI:

$$K_1 = \sum E_{IZ-OS} + \sum E_{ČI}$$

Za posameznike neke kulture ni pomembno ali nek segment zastopa izsek objektivnega sveta ali je čisti izmislek (ljubezen se nam zdi bolj resnična kot staranje, čeprav ima staranje večjo zvezo z objektivnim svetom) Čisti izmisleki so lahko za posameznika bolj resnični kot izseki objektivnega sveta.

Objektivno obstoječi svet ne obstaja, če ga kultura ne definira kot obstoječega (atomi obstajajo, tudi, če jih ne definiramo, vendar za nas obstajajo samo, če jih naša kultura definira za obstoječe in obstajajo v taki obliki kot jo naša kultura definira).

KATERI ELEMENTI (IZMISLEKI) SESTAVLJAJO KULTURO?

Nobeden konkretni predstavnik neke kulture ne ve kateri so vsi elementi, ki obstajajo. Da nekaj v kulturi obstaja je simbolizirano, kar je simbolizirano, je vedno poimenovano.

V kulturi tako obstaja tisto, za kar obstajajo poimenovanja (v slovenski kulturi obstaja ljubezen, ne obstaja pa mana).

Poimenovanja morajo biti razumljena vsem članom družbe, beseda mora biti definirana. Besede, ki so definirane tvorijo kulturni svet določene kulture (ne za vse posamezne, ampak za celotno kulturo)

- **Slovarji so popis vsega, kar v določeni kulturi obstaja.** (V SSKJ je popis vsega, kar v slovenski kulturi obstaja). Jezik je torej ključen za razumevanje kulture.

E. Sapir: »Jezik je kraljevski vhod v kulturo«.

Seveda pa lahko izkusimo tudi nedefiniran in nesimboliziran pojav. Temu pravimo vdor realnega sveta v simbolni svet.

(moja zaročenka □ vara, grda, čudna, nemarna, smešna, ... Zakaj si pa poročen z njo? Ne vem, ima nekaj, kar ne znam razložiti, ker ni definirano).

(strah □ obstaja vrsta »strahu« - anksioznost (ali smo zaklenili vrata, vedno mora biti pospravljeno...), ko nas postane strah, ko nimamo nobenega razloga, da bi nas bilo strah □ psihoanaliza, pomaga, saj to, kar ni definirano in ni poimenovano poimenuje in s tem nam postane

domače, o tem lahko razpravljamo...) Ljudje udomačujejo svet s tem, da ga poimenujejo, s tem namreč lahko začnemo o tem razmišljati, govoriti, postane nam domače.

Vsak človek izkusi elemente sveta onkraj kulturno definirane, ne vemo pa kaj izkusimo – to je **UNIVERZALNA EKSISTENCIALNA IZKUŠNJA**.

Primer vdora realnega sveta je tudi moška erekcija, ki se zgodi takrat ko pač se in ne takrat, ko moški želi, da bi se.

▪ **Besedni zaklad nam pove tudi kaj je v neki kulturi pomembno in kaj ne.**

Kar je pomembno ima veliko besed, poimenovanj. Slovenci imamo zelo bogato besedišče povezano s poljedelstvom, zelo malo besed za seksualnost (nimamo lastnega glagola za seksanje, kar kaže, da seks ni bil pomemben segment naše kulture).

▪ **Če poznamo jezik neke kulture lahko ugotovimo tudi potek procesov v neki kulturi.**

Jezik nam pove tudi katere stvari so v kulturi nastale na procesualen način in katere niso. Ta procesualnost je zasnovana v slovnici jezika, iz katere lahko razumemo logiko procesov v neki kulturi.

Po primerjavi slovnice lahko ugotovimo, da socialni procesi ne potekajo v vseh družbah enako:

Primer 1 :Slovnici čas:

Slovenščina ima preteklik, sedanjik, prihodnjik, angleščina jih ima veliko več. Slovenska kultura torej ni natančna, ko gre za pojav nekega dejanja v različnih časovnih dimenzijah, medtem ko angleščina zelo (present perfect in present perfect continuous). Slovenci zelo težko ločimo te njihove čase, ker je pri nas slovnici čas definiran drugače). Indijanski jeziki nimajo slovnicih časov na evropski način (preteklik, sedanjik, prihodnjik), kar je povezano s tem, da imajo ciklično percepcijo časa. Vsak segment časa vsebuje vse tri segmente časa (preteklost, sedanost, prihodnost). To so trije nivoji časa. Nimajo pa slovnicih časov.

↓↓

Zvezde: hkrati lahko izkusimo preteklost, sedanost in prihodnost

LINEARNA PERCEPCIJA ČASA (je samo ena izmed možnih percepcij časa, je evropski kulturni izmislek, zato je za nas točna in resnična.

Preteklost □□□□sedanost□□□□prihodnost

Po tej percepciji časa lahko izkusimo samo sedanost, preteklost skozi spomine že doživljenih dogodkov nas ali naših prednikov, prihodnosti pa ne moremo izkusiti. Tudi ne moremo doživeti vseh treh časov istočasno. Kljub vsemu, da trdimo, da gre čas naprej, ga merimo z aparatom, ki se stalno vrača na isto točko. Torej to je element ciklične percepcije časa, kljub temu, da za nas poteka linearno.

Primer 2: Samostalniki v angleškem in slovenskem jeziku:

Angleščina pozna samo množinske in edinske oblike samostalnikov, ne glede na spol + nekaj nepravilnih. V slovenščini ima samostalni 6 sklonov, 3(4) števila, 3 spole × sklanjatve – preko 280 možnih pravih rab samostalnika + veliko število nepravilnih. **To nam kaže na to, da je za nas pomembna dimenzija odnosov med ljudmi ali stvarmi in ne dimenzija časa kot za Angleže. Poleg tega je pri nas pomembna tudi socialna distanca** (tikanje, vikanje, onikanje), pri Angležih so vsi YOU.

1. *Opredeli odnos med kulturno obstoječim svetom in objektivnim obstoječim svetom.*
2. *Ali je širši kulturno obstoječi svet ali objektivno obstoječi svet in zakaj?*
3. *V čem je objektivno obstoječi svet širši od kulturno obstoječega sveta?*
4. *V čem je kulturno obstoječi svet širši od objektivno obstoječega sveta?*
5. *Razloži odnos med kulturo in jezikom te kulture.*

6. Razloži tezo, da v kulturi obstaja vse, kar je poimenovano.
7. Razloži tezi, da za člane neke kulture obstajajo reči tako kot to jih definira ta kultura.
8. Razloži pomen besednega zaklada jezika za razumevanje kulture katere jezik je to.
9. Razloži pomen razdelanosti besednega zaklada jezika za razumevanje kulture, katere jezik je to.
10. Razloži pomen razdelanosti besednega zaklada jezika za razumevanje kulture katere jezik je to.
11. Razloži pomen slovnice jezika za razumevanje kulture katere jezik je to.

Odnos med kulturami in pripadnikom te kulture

Kultura bistveno oblikuje posameznike določene kulture – določa celo vrsto segmentov, ki so za njim pomembni. Kultura določa percepcije. Potencialne človeške čute preobrazí v človeške čute.

Dojenček še nima razvitih čutov, vidi le dražljaje(vidi a nič ne vidi), odrasel vidi le pomen dražljaja(bela kreda).

Človeški čuti so kulturno predelani biološko dani receptorji. Tako vemo kaj tipamo, slišimo, okusimo – to nam namreč ni prirojeno. Različni receptorji so v različnih kulturah različni.

Kultura določa posameznikovo vedenje. Predstavniki različnih kultur se različno vedejo v istih situacijah. Različne skupine ljudi tudi dejavnosti, ki so njih iste opravljajo na zelo različne načine. (spolnost, ekonomija...). Postavlja se vprašanje čemu pripisati te razlike:

rasizem – biološkim razlikam

danes večinoma – kulturnim razlikam

Vsakega posameznika kultura opremi s programi za vedenje, ki so v določeni kulturi sprejemljivi. To se zgodi z učenjem v zgodnjem otroštvu(lulanje, kakanje, kot kultura pravi, da je treba). Ti programi so za posameznika fundamentalno pomembni, saj mu omogočajo racionalno vedenje v danih situacijah(posameznik ne rabi razmišljat kaj je potrebno narediti, naredi avtomatsko).

Večina vedenj, ki jih naredimo so avtomatična vedenja – nismo razumska bitja, večino naredimo na podlagi programov, ki se jih pa ne zavedamo(nam prihranijo čas in energijo).

Programi nam povedo kaj situacije so in kako v njih se vesti, delovati. Ti programi so avtomatični in nezavedno(hodimo, govorimo, jemo).

Vedemo se na način, ki je kulturno normalen, to pa pomeni, da je takšen, kot ga sprejema večina. Vedenje je normalno, če je večinsko - **ANTROPOLOŠKI STANDARD NORMALNOSTI** - Ti programi posameznika v tipičnih družbenih situacijah vodijo, da se obnaša kot se večina. To je dano s socializacijo. Ker so programi naučeni se lahko družbene skupine med sabo razlikujejo.

Posameznik ima kvazi vedenjske avtomatizme. Zaradi avtomatičnosti teh programov se zdi, da so dani biološko(to pa ni dokaz za biološkost – moška erekcija ni refleksna).

Ljudje se vedemo v skladu s temi programi za kolektivna vedenja = vorprogramierter. Opremljeni smo z številnimi programi, ki jih niti ne poznamo, a to ni dokaz, da tega programa ni. Nekateri programi avtomatično vodijo naše vedenje, tako jih ne znamo naštetí in mislimo, da jih sploh ni. Predstavljamo si, da socialne dejavnosti vodijo čisto druge stvari.

FREUD:

Tudi deklíce so dojene, torej je tudi za deklíce seksualni objekt mama. Mama je objekt nege, ki ga povezujemo z ugodjem.

Žensko seksualno življenje je bolj komplicirano kot moško(heteroseksualno). Punčke so sprva homoseksualno orientirane(1: 1 – glava: dojka – objuba ugodja).

PRIMER DAROVANJA: ESEJ O DARU:

Leta 1924 je izhajal v časopisu _____.

Pomemben je za svetovno antropologijo, ker nadaljuje Durkheimovo logiko razmišljanja.

Epistološki tezi:

*Razsvetljenski filozofi 18. st. človeka uvrstijo v sfero naravnih zakonov, ne glede na to ali ga je ustvaril bog ali ne. Odkrivajo naravne zakone, ki delujejo na človeka. Temeljni naravni zakon = **evolucija**, kot objektivni zakon, ki deluje na človeka skozi zgodovino.*

Pred 18. st. je človek predmet božjih zakonov, v 18. st. božji zakoni še obstajajo, a ne regulirajo več človeške eksistence, človek je postavljen v svet naravnih zakonov.

DURKHEIMOV ASPEKT:

En del človeške eksistence spada v svet naravnih zakonov, drugi del je predmet sfere družbenih zakonov(oz. zakonov posebne vrste) □ imajo isto objektivno perspektivno – človek nanje ne more vplivati.

Skušal je pokazati, da obstajajo družbeni programi, ki regulirajo sleherno posameznikovo vedenje, čeprav ti menijo drugače. (stvar delovanja občega družbenega zakona = samomor).

- Njegovo teorijo bere veliko mladih raziskovalcev, ki se navdušijo nad njegovo teorijo. Maus je edini med njimi, ki preživi 1. svetovno vojno. Tako nadaljuje Durkheimovo logiko tudi med in po vojni.
- Maus preverja ali dimenzije človeškega življenja, ki jih je »definiral« Durkheim držijo. Maus V Eseju o daru je analiziral darovanje v evropskih in neevropskih družbah...

Zakovitosti so iste v neevropskih in evropskih družbah□ družbene zakonitosti je potrebno iskati v neevropskih družbah, saj so manjše, manj zakomplicirane. Tako najdemo obče zakonitosti družbenega življenja..

Obstajajo splošne zakonitosti, ki vodijo darovanje? Ja, darovanje je proces, ki ga v vseh družbah vodijo isti objektivni zakoni, ljudje se jih ne zavedajo. Menimo, da je darovanje subjektivna svoboda, vendar se ne moremo svobodno odločati ali darujemo ali ne.

Žena je užaljena, če ne dobi darila za obletnico poroke □ izvajala bo negativne sankcije. Manj, kot jo ljubi, več mora darovat.

Če nam nekdo podari 5 mio evrov, se najprej postavi vprašanje kaj želi od nas, če sprejme darilo, potem mu za darilo ne moremo dati karkoli. Torej kaj komu podariti se ne odločamo svobodno. **Imamo nek notranji občutek komu lahko kaj darujemo. Ta občutek je zastopnik teh objektivnih zakonitosti.**

4 NAČELA(ZAKONITOSTI) DAROVANJA:

- načelo obligatornosti
- načelo recipročnosti
- načelo ekvivalentnosti
- načelo socialnosti

1. NAČELO OBLIGATORNOSTI(OBVEZNOSTI) DARU:

Obveza dati, ko pride v kulturi določen čas. (V naši kulturi je to roj. dan, božič, obletnica poroke...). V kolikor ne darila ne damo pride do negativnih sankcij. Dar je potrebno dati, obligacija pa zadeva poleg darovalca tudi obdarjenca. Darilo je obvezno dati in tudi obvezno sprejeti. V kolikor ne sprejememo darila sledijo negativne sankcije. **Darovalca in prejemnika torej veže to 1. načelo: darovalec mora dati darilo, ko pride čas, prejemnik ga mora sprejeti, saj šele s sprejetjem omogoči delovanje drugih načel darovanja. Če darila ne sprejmeš si deležen hujših sankcij kot, če darila ne daš.**

Diamanti - načelo pravi, da jih moreš vzeti, če ne želiš biti deležen njegovih negativnih sankcij.

2. **NAČELO RECIPROČNOSTI(daj – dam ⇨ darila se vračajo)**

Če si od nekoga prejel darilo, moraš darilo vrniti. Vsaki osebi, od katere si sprejel darilo, moreš vrniti dar, ko kultura pravi, da se vrne dar.

Darila so predmeti, ki se vračajo! Akt sprejetja daru pomeni zavezo, da bomo tej osebi dar vrnili. Kulturno različno je katere darove je potrebno vračati.

To ne pomeni, da vrnemo isto darilo. Torej ne smemo dati iste bomboniere, če se je želimo znebiti jo lahko damo drugi osebi. Darila tudi ne smemo vreči v smeti.

Pri nas je kulturna formula, da ne smemo vrniti istih daril, ampak drugi akterju sprejemljiv dar = obveza, da boš darilo tej osebi vrnil.

Odnos darovanja je dolgotrajen odnos sprejemana in dajanja daril med vedno istimi skupinami in posameznimi ljudmi.

Obstajajo tudi kulture, kjer ima človek obvezo vrniti isto darilo:

Maori: 1. oseba ⇨ 2. osebi ⇨ 3. osebi ⇨ 1. osebi(tako darilo kroži).

Kaj je pravilen proti dar določi kultura. V različnih kulturah se pravilni proti darovi razlikujejo.

Proti dar diamantu = ženska v postelji (ne moreš dati nazaj knjige).

Načelo recipročnosti vodi odnos daj – dam in ta se ponavlja. Ko damo darilo se vzpostavi nek socialni odnos obdarovalec/obdarovanec in ti vlogi se menjavata. To pomeni, da dar vzpostavi dolgotrajni kupniško – dolžniški odnos, kjer se vlogi upnika in dolžnika v kulturno določeni situaciji izmenjavata. Torej se ta odnos na določen čas obrne. S tem se vzpostavi trajno upniško/dolžniško razmerje.

Tisti, ki darilo sprejme je upnik. Bolj, ko je človek dolžnik, bolj je zadovoljen bolj je cenjen. Dolžnik je podrejen, vendar je človek bolj navdušen, če postane dolžnik, kot če postane upnik. **Gre** za subjektivno pozitivno izkušnjo, ki pa prinaša podrejenost.

Edina izjema pri tem načelu je dobredelni dar. *To je dar, ki aktivira občutek za socialnost. Za tak dar se ne pričakuje, da se vrne s proti darom, s predmetom.*

Bogata gospa podari revni družini nekaj denarja. S tem se je vzpostavila njena doživljenjska pozicija upnika in doživljenjska pozicija dolžnika, ki jo zaseda ta družina. Doživljenjsko to osebo potisneš v podrejeno pozicijo. Ni možnosti izstopa. Takšno darovanje poteka od vladajoči do podrejenih.

3. **NAČELO EKVIVALENTNOSTI (isto za isto)**

Je univerzalno načelo. Potrebno je vrniti isti dar z istim, pri Maorih je to jasno, *pri nas knjiga za knjigo.*

Pravi proti dar za diamante je ženska v postelji. (*zahodnjaki to načelo razumejo kot dragi dar za dragi dar, poceni dar za poceni dar, drugače izpadeš škrt ali bahač*). Kar pomeni darili morata imeti **enako ekonomsko/tržno vrednost**. Tukaj se pojavi problem, saj težko določiš točno vrednost darila, saj vprašati po ceni ne smeš.

2. kriterij je uporabna vrednost

Darila so predmeti, kjer uporabna vrednost ne igra vloge.

Vendar kriterij pri tem načelu ni tržna vrednost, niti uporabna vrednost ne.

Načelo ekvivalentnosti se nanaša na simbolno vrednost darila.

Za rojstni dan dobiš zelo lepa bogata darila, z veliko tržno in uporabno vrednostjo. Od osebe, ki jo ljubiš dobiš samo listek na katerem piše, da te ljubi. Ta listek je zate največ vreden, kljub temu, da nima ne tržne in ne uporabne vrednosti.

1. <i>Kako kultura določa posameznikovo razumevanje sveta?</i>
--

2. *Kako kultura določa posameznikovo percepcijo sveta?*
3. *Kako kultura določa posameznikovo vedenje?*
4. *Kako so vedenjski avtomatizmi posameznika povezani s kulturo?*
5. *Kaj razumemo s tezo, da je človek vnaprej programiran.*
6. *Razložite Maussovo razumevanje darovanja.*
7. *Razložite načelo obligatornosti darovanja.*
8. *Razložite načelo recipročnosti darovanja.*
9. *Razloži načelo ekvivalentnosti darovanja*
10. *Katere vrednosti ima darilo?*
11. *Na katero dimenzijo daru se nanaša načelo ekvivalentnosti darovanja?*

NAČELO EKVIVALENTNOSTI(isto za isto):

Ne nanaša se niti na tržno, niti na uporabno vrednost, povezana je še z neko dodatno vrednostjo, ki jo bomo opisali v nadaljevanju.

Primer: Papirček, ki ga dobimo v dar, na katerem piše, da nas ima oseba, ki jo imamo radi rada.

V čem je torej vrednost tega darila?

Podeli nam status ljubljene osebe od tiste osebe, ki jo mi ljubimo. V sporočilu, ki ga darilo nosi je njegova vrednost. Navadni predmeti ne nosijo sporočil, darila govorijo zgodbe.

To je ti. **SIMBOLNA VREDNOST DARIL**. Načelo ekvivalentnosti se nanaša na to vrednost daril. Načelo ekvivalentnosti pomeni ista simbolna vrednost za isto simbolno vrednost.

V drugih kulturah obstaja izraz za simbolno vrednost, pri nas ne:

- *Maori(hau) □ darilo podariš prvi osebi □ ta oseba podeli darilo dalje □ tista tretja oseba mora darilo dati nazaj k meni. To je logično, saj hau lahko nekaj časa kroži, na koncu se mora vrniti k nam.*

- *Malinezijsko/Polinezijski prostor:*

MANA – Ne nanaša se samo na simbolno vrednost darila, ampak na celoten nivo vzročnosti, ki ga mi ne poznamo. Mana je lahko pozitivna(dobre posledice)ali negativna(slabe posledice).

Primer: *Moški, ki lovijo ptiče □ zakaj nekdo zadene, nekdo pa ne? Mi tega ne znamo razložiti, rečemo, da je ta oseba natančneje merila, kar ni res, saj če bi merila natančno v ptico, bi ptica medtem že odletela in ne bi zadeli.*

Polinezijci so prepričani, da je puščica ptico zadela, ker je imela pravo mano(mana je koncept razlaganja pojavov ki ga ne moremo razložiti z našo vzročnostjo).

Primer: *En fant, parfum, slika mi je všeč, pa ne vem zakaj, rečemo, da ima »tisto«. »Tisto« je končni razlog, da stvari tečejo, kakor tečejo. V polinezijski kulturi obstaja nek razlog zakaj so stvari takšne kot so, zakaj nekaj poteka tako kot poteka□ mana. Mana se pojavlja v različnih pojavnih oblika, lahko je karkoli(človek, proces...). Pravi razlogi zakaj nam je neka stvar všeč so onkraj seštevka njegovih pozitivnih lastnosti...(primer: moja zaročenka).*

Primer: *Zakaj se je koliba podrla, ravno takrat, ko je bil v hiši določen človek?*

Mi bi rekli, da je šlo za nesrečen slučaj. Ker evropska kultura ne pozna tega nivoja vzročnosti, to kaže na našo inferiornost v odnosu do določenih kultur.

Mana□ pravi razlog zakaj se nekaj dogaja, zakaj je nekaj takšno kakršno je(za nas tisto nekaj). Simbolizira dimenzijo pojavov, ki je onkraj evropske vzročne sheme. Pravi razlog se vedno nahaja v mani.

Kljub temu, da pri nas določeni razlogi niso priznani, jih ne poznano, delujejo pri nas isto kot tam kjer jih poznajo in so priznani. Vendar je njim lažje, saj se o tem lahko pogovarjajo.

Pri nas velja oseba, stvar, ki ima boljši seštevek pozitivnih lastnosti, vendar ni res!! ☐ velja oseba, stvar, ki ima »tisto«(kar pa ni pogojeno s seštevkom pozitivnih, negativnih lastnosti).

Oseba, ki je imela pozitivno mano je bila Marilyn Monroe ☐ ko je prišla v prostor, so vsi otrpnili(moški in ženske). Ni šlo za seštevek zunanjih lasnosti(mnoge ženske so jo do pikice posnemale, pa ni bilo takšnega efekta), gre za »tisto nekaj«.

Trajanje mane ni univerzalno in praviloma lahko tudi izgine.

Kaj tvori mano? Kaj je simbolna dimenzija nečesa(osebe, pojava...)?

- ☉ *je visoko individualiziran učinek, ki varira od posameznika do posameznika(kar predstavlja »tisto« za eno osebo, ne predstavlja »tisto« tudi za vse; obstajajo določene izjeme: Hitler, Marilyn Monroe...)*

Načelo ugodja

Matrica pozitivne mane je obljuba ugodja. Imajo jo stvari, pojavi, v katerih prepoznamo možnost ugodja(prvo ugodje, ki ga doživimo je dojenje☐ človek pri njem hkrati doživi ugodje in neugodje).

Ne moremo presojati ugodja stvari, oseb iz njega samega. Značilno je za vsakega človeka posebej in drugače. Pozitivno mano ima tista oseba, pri kateri prepoznamo obljubo ugodja.

Kaj mora oseba, stvar imeti, da nosi obljubo ugodja?

- Ko se otrok rodi pride v popolnoma kaotičen svet z njegovega vidika(ne ve in ne razume naših pravil, ki se nam kasneje zdijo popolnoma logična)
- Telesno je zgrajen tako, da sprejema določene čutne, slušne... dražljaje, ki pa jih ne razume. Izvorna situacija človekove eksistence je kaos.
- Prvi ključen dražljaj je dojenje(ugodje + neugodje). Gre za izkušnjo, ki se ponavlja ciklično.
- Drugo ponavljajoče dogajanje(dražljaji) je umivanje(če bi enake gibe ponavljali kasneje, ko se je otrok že zmožen umivati sam, bi bila to spolnost☐ gre za seksualne stimulanse, vendar nimajo takšnega statusa, ker ga ne smejo in ne morejo imeti).
- Prvi pomen se vzpostavi skozi ritmično ponavljanje dražljajev, ki povzročajo ugodje ☐ otrok na začetku nima instinkta po preživetju, pojavi se zahteva po še ugodju, ki nadomesti odsotnost instinkta po preživetju.
- Naučimo se, da če vztrajamo bo prišlo do ugodja(vzorec vpliva na kasnejše življenje☐ zato ženske vztrajajo z moškimi, ki jih zlorablajo)
- Naučimo se tudi, da spremljajo ugodje določeni dražljaji: materin vonj, glas, pogled, toplota kože...(Pavlov: *podgana* ☐ *rdeča luč* + *hrana*). Mi te dražljaje uskladiščimo kot ločene dražljaje, ki vsak zase obljublajo ugodje.
- Naše kasnejše učenje na te matrice je ne spremeni. Nosimo jo s seboj celo življenje(neka oseba nas lahko spominja na mamo, čeprav nas v resnici ne spominja). Dimenzijo mame imajo tisti dražljaji, ki se uskladiščijo v nas v času otroške nege.

Učinek pozitivne mane je učinek obljube ugodja, učinek negativne mane je učinek obljube neugodja.

Vse, kar nas bo spominjalo na mamo, takšno kot smo jo doživljali mi v času nege nam povzroča ugodje☐ vsebina prvega socialnega učenja.

Mana nas nezavedno vodi v življenje. Vodi nas tja, kjer lahko dobimo ugodje in v stran od stvari, ljudi..., za katere je možno, da povzročajo neugodje.

EROTIČNI IN ESTETSKI STANDARDI NISO SKLADNI! Bolj, ko je objekt podoben mami, ko nas je negovala, večjo mano ima(mama sredi noči skuštrana, neurejena...)

Statistična možnost, da se najdeteta dva, ki imata mano drug za drugega je skoraj nič.

1. Razloži darilo kot predmet posebne vrste.
2. Razloži simbolno dimenzijo daru.
3. Razloži darovanje kot trajni dolžniško upniški odnos.
4. Razloži načelo ekvivalentnosti na konkretnih primerih(diamanti so ekvivalent ženske v postelji).
5. Razloži mano kot simbolno dimenzijo pojavov, predmetov, ljudi.
6. Razloži mano kot določilo »tistega« kar mora imeti predmet ali pojav, da je »pravi«.
7. Razloži povezanost mane in posameznikovega okusa.
8. V čem je utemeljena mana kot kriterij okusa?
9. Infantilna matrica ugodja in njena povezanost z mano.
10. Razloži pornografijo kot preboj infantilne matrice ugodja.
11. Razloži povezanost matrice ugodja objekta prvega ugodja in kasnejšega ljubezenskega življenja posameznika.
12. Kaj mora imeti ženska, da ima za konkretnega moškega mano?
Kaj mora imeti moški, da ima za konkretno žensko mano?

Darovi so predmeti posebne vrste. Vrednost se ne nanaša na tržno ali uporabno vrednost daru, vedno je določena s simbolno vrednostjo. Na to vrednost se nanaša načelo ekvivalentnosti. Ista simbolna vrednost za isto simbolno vrednost. Je neka dimenzija, ki jo dar dobi v procesih darovanja. Preden se darilo da, te dimenzije nima. Šele, ko darilo damo in jo prejemnik sprejme, ta predmet dobi to dodatno dimenzijo. V zahodnih evropskih kulturah nimamo koncepta za to dimenzijo, kar še ne pomeni, da te dimenzije ne občutimo. (občutimo jo na področju okusa, ljubezni). Te dodatne dimenzije se ne da razložiti z seštevkom poz. lastnosti neke osebe, parfuma... (ima »tisto nekaj«).

V drugi kulturi obstajajo koncepti za to dimenzijo pojavov, predmetov...(mana, hau)

Mana se nanaša na dodatno dimenzijo, na ta nekaj, ki ga imajo predmeti, pojavi ljudje. Ne da se ga pojasniti s seštevkom pozitivnih lastnosti in je dejanski razlog zakaj se pojavi dogajajo, zakaj imajo določen status.

Mana na področju okusa je vezana na matrico ugodja, ki smo jo vsi vzpostavili v aktu ugodja otroške nege. Pomnili smo dražljaje, ki so spremljali ugodje in jih v svojem nezavednem ohranili kot najave ugodja. Enako je z neugodjem. Tisto, kar ima poz. mano se sklada z dražljaji, ki nam obljublajo ugodje, kar ima neg. mano se sklada z dražljaji, ki nam obljublajo neugodje. Otrok teh dražljajev na začetku ne sintetizira v eno osebo, uskladišči jih kot ločene dražljaje. Zato tudi tista oseba ne rabi biti podobna mami, ampak nas mora samo nanjo v nekih dražljajih spominjati.

Ne vemo kaj naša matrica ugodja vsebuje. Ne moremo se odločiti v koga se bomo zaljubili, v koga ne. Ta matrica nam omogoča, da se zaljubimo. Če se v imenu seštevka pozitivnih lastnosti odločimo, da je ne bomo upoštevali pride do psiholoških disfunkcij, edini način, da zapustimo moškega, ki ga ljubimo je, da smo ničgamni, dokler se ne pojavi oseba, ki ima za nas mano, statistično je možnost zelo majhna. Dokler ne naletimo na osebo, ki ima za nas mano ne vemo kaj to pomeni(primer anoreksičark² nočejo biti noseče). Psihiatrična disfunkcija se kaže tudi v impotenci.

Pojavi, predmeti imajo dodatno dimenzijo, ki je ne moremo razložiti s seštevkom pozitivnih lastnosti. Povezana je z mestom predmeta, pojava v simbolni matrici. Vpis v simbolno matrico je avtomatičen, nad tem nimamo nobene kontrole.

* Za anoreksijo imamo vsi matrico, povezano s tem, da matere, ko otroka dojijo ljubkujejo.* *Otrok deluje po logiki višjega ugodja. Višje ugodje povzroča ugodje. Pomanjkanje ljubezni, odklanjanje hrane, vzbujanje pozornosti...*

Danes so moški anoreksični, ker ne rešijo **Ojdipa** na klasičen način... To pomeni kako sprejmejo serijo prepovedi. Kako se otrok prilagodi temu, da svoje ugodje podredi socialnim pravilom, kot odrasel. Od otroka socialno okolje zahteva, da ne dela več tega, kar mu ugodje veleva, ampak more svoje ugodje podrediti socialnim pravilom. To je okrog četrtega, petega leta.

Fantek	punčka	Za oba...
<i>Prepoved matere</i>	<i>Prepoved matere</i>	
<i>sestre, tete, babice...</i>	<i>Sestre, tete, babice</i>	<i>Nadomestni objekt, ki nadomesti mamo: druga ženska telesa sorodnic</i>
		<i>Druge prepoved je prepoved sorodnic</i>

Fantki iščejo nato ugodje v ženskih telesih nesorodnic. To je prav, saj mora heteroseksualni moški spat z ženskimi nesorodnicami. Vendar se punčke razvijajo enako kot fantki.

Punčkam se pojavi še tretja prepoved **vseh žensk**. Potem punčke postanejo **aseksualne**. Z učenjem se preusmerijo na moška telesa. Če se punčka tega ne nauči je homoseksualna.

Fantek ima za ljubezenski objekt najprej mamo. Oče mora biti tisti, ki to navezo pretrga. Kadar očeta ni ali ni dovolj močan, mati v neki stopnji prepove, da se je dotika... kar ne pomeni, da se ljubezenska vez med njima pretrga. V pozni adolescenci se od njega zahtevajo da spi z drugo žensko, postavi se problem, ker če spi z drugo žensko prevara mamo. Torej rešitev: seks z moškim, ker ljubi mamo, moški je drugačna »pakunga«, s tem mame ne prevara.

Noben otrok se ne odpove materinemu ugodju prostovoljno. Za to je potrebna avtoritarna moška figura, danes je v naši družbi ni več, saj otroku ne smemo povzročati nikakršnega neugodja. S tem povzročimo, da otrok ne napreduje po tem modelu. (Otroku je potrebno sistematično ustvarjati neugodja, da je neugodje večje od ugodja in se podredi socialnim pravilom. Če se to ne zgodi se otrok nauči, da je na prvem mestu njegovo ugodje, lahko dela karkoli, ne glede na socialna pravila, samo da zadovolji svojemu ugodju).

Če so bili otroci vzgajani tako, da so sistem prepovedi interiorizirali kot moški, rezultat tega niso bili nevrotični, ampak psihotični simptomi (občutek, da je nekdo močnejši od njih, jih stalno nadzoruje...). Nevrotični simptomi so tipični ženski simptomi, anoreksija je nevrotični simptom. To pojasni zakaj so bile samo ženske nevrotične. Simptomi so odvisni od tega kako otroci interioriziramo prepovedi ali kot moški ali kot ženska.

Mana nastane, ko simbolna dimenzija procesa, pojava, osebe, predmeta, ki se pojavi z vpisom te osebe, predmeta, pojava v našo simbolno matrico. Mane oseba v resnici nima, to je učinek naše simbolne matrice.

Te vrednosti so vedno kulturno naučene.

Načelo ekvivalentnosti = isto za isto pomeni isto simbolno dimenzijo, za isto simbolno dimenzijo (papirček- tudi jaz te ljubim). Moški pokloni diamante ženski, ki jo izbere za svojo žensko. S tem ji pove jaz želim biti s tabo. Ženska moškemu pokaže, da želi biti z njim, tako, da z njim spi.

Darila govorijo zgodbe. Načelo ekvivalentnosti = ista zgodba za isto zgodbo.

Pravilen proti dar pri starših. Starši nam dajejo darila, ki so vedno večja od tistih, ki jih dajemo mi. Pravi proti dar je skrb za starše v starosti.

1. Razloži darilo kot predmet posebne vrste.
2. Razloži načelo ekvivalentnosti po Maussu.
3. Razloži načelo ekvivalentnosti na primeru darovanja med starši in otroci.
4. Razloži načelo ekvivalentnosti na primeru diamanti – ženska v postelji.
5. Razloži kaj razumemo z ojdipovsko situacijo.
6. Razloži kako fant interiorizira prepovedi, da postane homoseksualen.
7. Razloži kako fant interiorizira prepovedi, da postane heteroseksualen.
8. Razloži kako deklica interiorizira prepovedi, da postane homoseksualna.
9. Razloži kako deklica interiorizira prepovedi, da postane heteroseksualna.
10. Razloži kakšna je geneza anoreksije in kako je povezana z zgodnjo otroško nego.

4. NAČELO SOCIALNOSTI

Darovanje vodijo pravila, ki se jih ljudje ne zavedajo. Načelo socialnosti pomeni, da v resnici tisto za kar gre pri darovanju niso individualizirane prakse, ampak socialne prakse.

a) Prvi aspekt socialnosti darovanja:

Darovanje je najbolj enostaven razumen način vzpostavitve odnosov sodelovanja. Ti odnosi so odnosi sodelovanja med skupinami in ne samo med dvema osebama.

Darovanje je univerzalno sprejet akt v vseh kulturah s katerim spremenimo sovražnika v prijatelja. Največje darilo, ki ga lahko damo je naša sorodnica. Tisti trenutek, ko dar sprejmemo postanemo zavezniki..

Kralj, ki vlada v svoji deželi, da svojo hči zmaju za ženo, s tem je pretvoril sovražnika v prijatelja

Trobijanski otoki:

1. **skupina:** sorodniki - z njimi je obvezno sodelovati
2. **skupina:** kula partnerji - z njimi kulajo - izmenjujejo darove
3. **skupina:** sovražniki – z darovanjem se vzpostavi pakt sodelovanja.

*Ko dar damo, poskusimo, če je druga stran pripravljena iti v kooperacijo ali ne. Če je bo dar sprejela. **Dar pretvori nekooperativne v kooperativne odnose.*** Največji dar so ženske (poroka je bila stvar poročnih strategij, šlo je za to s kom se je strateško treba poročiti, za kar se je odločila skupina in ne ženske, ki so se poročale). To, da se lahko poročamo po svoji volji je dokaz, da nam je vrednost padla.

Darovanje je način sklepanja kooperacij, bolj kot je ta strateško pomembna, bolj vreden dar mora biti.

b) Drugi aspekt socialnosti darovanja:

Večino darov se poklanja v mreži že obstoječih kooperativnih vezi. Vez je treba vsake toliko časa obnoviti, te točke časa pripisuje kultura in v teh točkah je potrebno darovati. Vse kulture predpostavljajo, da se že z vzpostavljene kooperativne vezi lahko razdrejo. Z darovanjem v teh točkah časa preverimo ali vezi še obstojijo.

Manj kot mož ljubi ženo, dražja darila mora dajati. Manj kot nas ljubi, manj smo prepričani, da pakt sodelovanja še obstaja, zato je obstoj pakta potrebno preveriti s ceremonijo darovanja. Če mož da ženi darilo, potem ona ve, da pakt še obstaja. Če pa darila ne dobi, ve da ni več pakta sodelovanja.

KULA

- Je ceremonialno sodelovanje z verižicami in zapestnicami (narejenimi iz školjk). Po Malinowskem je poanta v tem, da je kulanje centralna institucija njihove kulture.
- Otoki ležijo na koralnem območju, v katerem je vožnja s kanuji smrtno nevarna. Zaradi kulanja tvegajo svoje življenje. Malinowski sprva ni razumel zakaj to počnejo. Prevažajo se s kanuji z namenom darovanja verižic in zapestnic, ki niso nič vredne in nimajo nobene uporabne vrednosti.
- Toda kula predmeti imajo izredno visoko simbolno vrednost. Ko se kula predmet preda naprej se tisti osebi, ki ta predmet sprejme pove kdo vse ga je že imel. Daljša kot je njegova zgodovina več je kula predmet vreden (simbolna vrednost je v pomembnosti njegove zgodovine). Tiski, ki ima kula predmet, postane del zgodovine. Več kula predmetov imaš, višji je tvoj družbeni status.
- Obstaja tudi celinska in ne le medotočna kula. Trobijanci imajo celinsko kulo za nepravo, med otoki je potrebno kulati zaradi zaveznikov na drugih otokih.
- Ti otoki živijo od ribolova. Če imajo ti ljudje kula partnerja, ki ga veže obligacija sodelovanja nam lahko ta reši življenje. Če nas med ribolovom zanese v tuje vode, nas lahko brez tamkajšnjega kula partnerja ubijejo. Ta pa nam zaradi kula partnerstva mora dati hrano, prenočišče, žensko za noč in mora nas spraviti domov.
- Kulajo le moški, ženske ne. Z uspešno kula odpravo se obnovi mirovna pogodba med otoki, to se dogaja ob točno določenem času. Če kula čez določen čas ne pride, je to vojna napoved.

Trobijanci kulajo za to, da vzpostavljajo mrežo varnosti, obnavljajo socialne vezi in, če do novega pakta ne pride, pride do socialnega konflikta, kar pomeni konec kooperacije.

Ko sprejmemo dar, kooperacije ne vzpostavimo za vedno, ampak do točke, ko se ponovno daruje. Zato večino darov poteka med ljudmi, ki so že v odnosih kooperacije.

c) Tretji aspekt socialnosti darovanja:

Iz tega sledi definicija socialnega vedenja. Darovanje točno določi kako se moramo vesti.

Obstaja zelo natančna predstava kakšne vrste kooperacijo zahteva določeno darilo. Darilo torej vzpostavi točno določeno vrsto kooperacije, poleg tega se vzpostavi tudi status obeh oseb v procesu darovanja. Ker je status različen, je različna tudi socialna vloga., kako se moramo vesti glede na socialni status. Darovi regulirajo konkretno vedenje posameznikov v določenih situacijah. Gre za to, da darovi natančno premerijo socialno distanco, statuse in vloge.

č) Četrty aspekt socialnosti darovanja:

Ker se darovi ciklično ponavljajo lahko redefinirajo socialne vezi. V vsakokratni točki obnovitve vezi imamo možnost, da redenifiramo socialne vezi. Z darom natančno izmerimo socialno distanco, vstopimo v kooperativno vez, ki jo vsake toliko časa predefiniramo.

Če dar vržemo proč, smo proč vrgli socialno vez. Darovi so materializacija tipa simbolne vezi. Ko se socialna vez prekine lahko darove vržemo proč ali jih vrnemo. Nad darovi se ne smemo zmrdovali, ker se v resnici tako zmrdujemo nad kooperacijo z darovalcem.

Po Maussu je darovanje v resnici socialni akt in je za vsako družbo preveč strateškega pomena, da bi lahko to prepustili posamezniku. Darovanje je tako v resnici socialna praksa. Že z rojstvom vemo kaj in komu lahko darujemo. Darovanje je naša temeljna socialna obligacija, vodi celo serijo razdelanih in elaboriranih principov, ki regulirajo vedenje posameznikov v konkretni kulturi.

ODNOS MED KULTURO IN POSAMEZNIKOM

Kultura regulira naše vedenje. Naše telo je v resnici kulturna identiteta, saj kultura predela telo v neko posebno kulturno preoblikovano telo.

Najprej določi percepcijo.

Vse kar percipiramo je kulturno določeno. Kultura ustvari človeško živčevje in človeške možgane. Ko se rodimo imamo potencialni človeški živčni sistem in potencialno človeške možgane, ki postanejo s socializacijo pravi. Možganska struktura je ob rojstvu potencialna serija različnih aktivnosti, ki se bodo v dejanske centre spremenili, če bo otrok deležen pravih dražljajev iz okolja. Imamo določene dele možganske strukture predisponirane za neko dejavnost. Rečemo, da so možgani v resnici kulturni organ (če bi bilo drugače naučeni, bi videli barvo drugače).

Naša nevrofiziologija se organizira skozi učenje. Sama biologija nevrofiziološkega sistema ne pripelje do tega, da dobimo človeške možgane.

Enako velja tudi za živčni sistem. Naš je potencialno človeški, predela pa ga socialno – kulturno okolje. Fiziologija se organizira na način, ki je pomemben za vrsto, Če se nevrofiziologija ne organizira na človeški način, lahko s spolnim dozorevanjem nastopi smrt. Nevrofiziološki sistem mora biti preorganiziran v kulturi, saj koordinira vse, kar se dogaja v našem telesu.

Kultura določa naše telo.

Sami imamo telo za naravno kategorijo. Telo je absolutno kulturna kategorija, sam pojem telo je kulturna definicija.

Ljudje imamo **ekscentičen odnos do telesa**, to pomeni, da ima dva centra:

- po eni strani smo telo, kar lahko izkusimo kot bivanje
- telo imamo na razpolago, kar imenujemo **predmetni odnos do telesa** (telo obravnavamo kot predmet; isti odnos imamo do telesa kot do vseh drugih predmetov). Na telesu vršimo neke prakse.

Za vse kulture je značilen predmetni odnos do telesa. Obstajajo kulturni standardi, kaj je pravo človeško telo, ki pa ni naravno telo. Pravo človeško telo tisto, ki je predrugáčeno skladno s kulturnimi praksami. Resničen človek ima kulturno predelano telo na takšnem mestu, da so spremembe vidne drugim. Če sledi nimamo, nismo pravi človek. Telo mora biti predelano skladno s kulturnimi standardi. Vsi nosimo na svojih telesih materialne dokaze kulturne predelave.

Živalska eksistenca je le » sem telo » - stanje kontinuitete z naravnim redom, mi pa imamo hkrati telo na razpolago - stanje diskontinuitete. Če imamo naravni red in telo je stanje kontinuitete, če pa imamo naravni red in telo, ampak nismo v direktnem stiku s telesom – vse posamezne aspekte stanja telesa definira kultura – stanje diskontinuitete (izrazito zgolj človeška situacija).

Ekscentičen odnos do lastnega telesa pomeni enkrat sem telo in hkrati imam telo na razpolago.

Mi lahko doživimo stanje diskontinuitete, toda ne stanja kontinuitete, ker takrat smo telo. Če smo mi telo, telo za nas ne obstaja in ne moremo priti v stanje, da naše telo za nas ne obstaja. Svojega telesa več ne moremo izkusiti. Ko je žival bolna je bolezen, mo pa smo bolni. **Stanje kontinuitete je to, da smo ista stvar, ki obstaja, neposredno izkusimo lastno telo. Mi ne izkusimo telesa, pač pa kulturno definicijo. Kar se izkaže kot bolečina definiramo s kulturno definicijo, kaj nas dejansko boli nismo zmožno izkusiti.** Izgubili smo zelo pomemben prilagoditveni mehanizem, živali so v direktnem stiku s telesom, žival tako ravna instinktivno v skladu s podatki, ki ji jih da telo

1. Razloži načelo socialnosti darovanja po Maussu.

2. Kolikšno funkcijo ima darovanje pri vzpostavljanju in reprodukciji socialnih odnosov?

3. Razloži vlogo darovanja pri vzpostavljanju kooperativnih socialnih odnosov.
4. Razloži vlogo darovanja pri reprodukciji kooperativnih socialnih odnosov.
5. Kako darovanje določa socialni status?
6. Kako darovanje določa socialne vloge?
7. Kako darovanje izmer socialno distanco?
8. Kako darovanje redefinira socialno distanco? Zakaj je darovanje fundamentalnega pomena za družbo in ga družba ne more prepustiti posamezniku v odločanje?

KAKO KULTURA DOLOČA PRESNOVO

Kultura oblikuje tisti del telesnega ustroja, ki regulira vse procese(možgane, telesni procesi).

Kultura je oblikovala tisti organ, ki vodi našo presnovo. Vpliva na presnovne procese. O tem vemo zelo malo, a osnovni terenskih študij so antropologi ugotovili, da ta zveza obstaja.

S tem ko kultura oblikuje nevrofiziološki sistem in možgane, kultura vodi presnovne procese.

PRIMERI AVTOSUGESTIVNE SMRTI:

Avtosugestivne smrti so poimenovane tako, ker se s tem označujejo smrti, ki so vzrok avtosugestije, torej smrti niso povzročene z nobenimi zunanjimi dejavniki.

Smrt, ko nekdo umre zaradi tega, ker ve, da bo umrl, pri čemer ni nobenega objektivnega razloga za smrt.

V mnogih kulturah je avtosugestivna smrt bila del socialnega življenja, izvajane vedno, kadar so nastopile neke situacije(**Japonska** – če živiš brez zob je to popolnoma nemoralno stanje, zato ljudje umirajo(as). To je bil normalen način umiranja tudi pri **Indijancih**). Te smrti so za Evropejce nekaj čudnega.

Drugi tip smrti, ki so nastopile zaradi kršenja socialnega pravila(starost) **Polinezijci** - stopanje na človeško senco. Če to naredimo bomo sankcionirani, deležni bomo kazni. V Malinezijsko – polinezijskih kulturah .* **V vseh kulturah je kategorija jaza definirana in je ločena od drugega človeka. V naši kulturi je jaz moje telo in vse kar je na to telo vezano.** Če je duša tudi del mene, je stvar okusa. V vseh kulturah nekdo drug jaz – ga ne sme poškodovati. V kulturah obstaja zelo razlika kako se lahko drugemu jazu približamo. Prostor jaza je med kulturami zelo različno definiran. Zelo jasno je definirano kaj v to sodi. Če smo religiozni v naš jaz spada tudi duša.

Obstajajo razne poškodbe jaza:

- **telesna(uboj),**
- **deševna(hujše zadeve, stvari, ki trajajo večno, npr. narediti greh)**

Te poškodbe jaza so medkulturno zelo različne. Jaz je vedno vezan na telo.

* *bistveni del jaza je senca in ne telo, ker je senca zastopnik spiritualnih dimenzij mene. Ta dimenzija je za razliko od telesa večna. Drugega lahko poškodujemo tako, da poškodujemo telesni in spiritualni aspekt te osebe. Poškodba te dimenzije je večna in tako načeloma hujša. Torej, če stopimo nekomu na senco poškodujemo njegovo spiritualno dimenzijo. Ključna je senca, ki se ne sme poškodovati. Ta tabu je vezan na drugačno razumevanje človeka. Tabu prestopanja človeške sence zadeva neko percepcijo človeškega bitja, kaj sem jaz. Tako moramo vedno stopiti okoli človeka, da ne stopimo na njegovo senco. Če stopimo kršimo temeljne segmente kozmologije. Predpostavlja se, da nas bodo kozmični zakoni za to sankcionirali.*

Če kršimo kozmične zakone, ki se nanašajo na nas je kaznen, da umremo. Njim je jasno, da na senco drugega človeka ne smemo stopati, ker če nanjo stopimo je to kršitev objektivnih kozmičnih zakonov, posledica je smrt. Tisti, ki na senco stopijo umrejo v nekaj mesecih, kar pomeni, da za isto telo vrste homo sapiens lahko v isti situaciji reagira različno(Evropejci ne umremo, če stopimo na senco drugega človeka).

Tukaj gre za avtosugestivno smrt – oseba je prepričana, da umrla in res umre.

Mauss je prvi, ki je naredil globoko analizo teh primerov. Ugotovil je, da ne gre za avtosugestivno smrt. Ko nekaj vemo si ne moremo kaj sugerirat, da bo saj s tem ne moremo spremeniti

fundamentalnega vedenja kulture. Ugotovil je, da gre za to kaj mi vemo, sugestija torej nima nobene veze.

Ločil je, da tu ne gre za sugestijo, ampak za vedenje. Bil je prvi, ki je razumel, da ne gre za individualno sugestijo, ampak za spremembo socialnih vlog. Naša definicija kot bitja se je spremenila, če stopimo na senco, zgodilo se je to, da se zamenja socialni status, posledično se je spremenila socialna vloga.

Naš status znotraj določenega statusa lahko malo varira, praviloma pa ne moremo kršiti temeljnih pravil obnašanja znotraj vloge. Pričakovano vedenje človeka s statusom je, da umre. Maus je povedal, da je konformizem socialnih statusov in vlog med interesi posameznikov.

Posameznik sledi socialnim statusom in vlogam, tudi takrat, kadar je to v popolnem nasprotju z njegovimi osebnimi koristmi. Obstaja nek notranji mehanizem v vsakem človeku, da se vede kot se od njega pričakuje.

Torej gre za socialni konformizem, posameznika dejansko ubije konformizem do statusa in vloge.

V resnici presnova uboga pričakovano vedenje statusa in vloge, ne pa naš interes. Telesna presnova je vodena z kulturnim vedenjem. Če kultura ve, da bomo živeli, presnova deluje drugače kot pa, če kultura ve, da bomo umrli. Telesna presnova sledi kulturni definiciji, ne pa temu, kar mi hočemo.

Tudi v zahodnih kulturah je stigma smrti diagnoza rak. V trenutku, ko dobimo to diagnozo prestopimo človeško senco. Zamenjamo status človeka, ki bo še dolgo živel, s statusom človeka, ki bo umrl. Posledično se zamenja socialna vloga. Presnova torej sledi kulturni definiciji, **stigma smrti ubija v vsaki kulturi**. Posameznik, ko dobi stigmatizacijo, začne umirati, zato, ker on ve. Vse kulture poznajo kulturno proizvedeno smrt. **Presnova funkcionira na besedo, vodi se lingvistično**. Presnova odreagira na lingvistični dražljaj.

1. Razloži zakaj je ime avtosugestivne smrti neustrezno za tipe smrti, ki jih pokriva.
2. Razloži kako stigma smrti proizvede smrt.
3. Razloži diagnozo rak kot stigmatizacijo.

Avtosugestivna smrt je dokaz, da v resnici kultura vpliva na presnovo, čeprav ne vemo kako je to kaj drugi pričakujejo od nas, oz. sami pričakujemo od sebe kot normalno vedenje v nekem socialnem statusu oz. socialni vlogi vpliva na procese presnove. Ne vemo pa kako to funkcionira. Funkcionira tako v neevropskih kot evropskih družbah(diagnoza raka).

Kulturna stigme oz. kulturne definicije statusov in vlog delujejo kot mehanizmi, ki nam lahko stigmatizacijo odvzamejo(zdravilno vplivajo). Pomembno je, če mi vemo, da bomo umrli, naša presnova reagira na to in na koncu res umremo in obratno, če vemo, da ne bomo umrli... ne umremo.

Primer:

Magija: Če vemo, da je nekdo nam nami vršil črno magijo in črna magija povzroči bolezen ali smrt, dejansko zbolimo ali umremo. To, da mi vemo, da je bila magija izvršena povzroči sugestivne procese, ki vplivajo na telesno presnovo. Deluje kot stigma bolezni ali smrti. Če vemo, da magija obstaja, obstaja.

Na enak princip deluje tudi bela magija, če vemo, da je nekdo to stigmatizacijo odvzel, presnova na to reagira. Negativen učinek na nas je izničen, presnova na to odreagira.

Šamanistične tehnike zdravljenja:

Ni objektivno dokazanega mehanizma zdravljenja, vendar vseeno zdravijo. Gremo k šamanu, ki vemo, da nas lahko pozdravi, se sprožijo mehanizmi v presnovi. Zato te tehnike delujejo za ljudje, ki vedo da funkcionirajo. Gre za tehnike, ki povzročajo ozdravitve pri članih teh kultur, kjer vedo da tehnike delujejo, da določeni gibi, ki jih izvaja šaman zdravijo določene bolezni. Te tehnike funkcionirajo pri boleznih, ki so psihosomatske(ne pri poškodbah), vendar mi moremo vedeti, da funkcionirajo. Če vemo, da ne bo delovala ne bo delovala... za nas ne funkcionirajo, funkcionirajo pa na večino človeštva.

Alternativni načini zdravljenja: če vemo, da delujejo, delujejo, če ne. Moramo torej biti člani neke kulture, ki ve da deluje, ker kultura učinkuje na presnovo.

Telesna presnova na nam nerazumljiv način odreagira na kulturne definicije in sledi kulturnemu ukazu. Imamo ogromno empiričnega materiala, ki to dokazujejo (opisi magije, alternativnega zdravljenja). Ne o mehanizmu delovanja, ampak o tem kako lahko vplivamo z določenimi postopki na presnovo. Glavno je, da mi vemo, da bo funkcioniralo.

Medicinska antropologija – eno od centralnih področij antropologije, kjer se antropološko ukvarjajo z vprašanjem zdravje in bolezni. Strukturo bolezni razumejo kot socialno in kulturno dogajanje in ne samo upoštevanje fiziologije.

Človeško telo je na nek način kulturn konstrukt. Je socialno kulturna entiteta. Ima celo serijo nekaj socialnih in kulturnih dimenzij, ki so za našo izkušnjo o tem kaj je naše telo so ključne. Na to se veže teza o **ekscentričnosti telesa**

Helmut Pessner - med vojnama, analizira v kakšnem odnosu je človek do naravnega reda. *Živali so v osnovi centrične, človek je ekscentričen.* Izraz iz matematike – *elipsa - ekscentrična, 2 središči, centričen krog – 1 središče.* Ekscentično – imajo dvojni odnos do lastnega telesa in tudi do naravnega reda (poglej si zapiske za nazaj).

Ekcentričen odnos - imamo dvojni odnos do naravnega reda:

- **odnos kontinuitete**(človek je v direktnem stiku z naravnim redom), živalski odnos – direktno del narave, mi smo tudi predmet naravnih zakonov, človek - za nas veljajo isti naravni zakoni kot za živali.
- **odnos diskontinuitete**(med človeka in naravni red je postavljena kultura), značilno samo za človeka(kultura definira kaj je narava, da narava sploh obstaja, če obstaja. Kaj sodi na področje narave, kako je potrebno z naravo postopati...). Pri živalih: živali so narava, vendar narava zanje ne obstaja, zato tudi odnos diskontinuitete zanje ni značilen.

Ekscentričen odnos je samo človeško stanje in ga vsi ljudje, vseh kultur poznamo(ljudje sebe jemljejo kot nekaj drugega od drevesa, zemlje, v vseh kulturah je človeški svet nekaj drugega od sveta, ki ni človeški svet). Na nek način smo izvzeti iz naravnega reda.

Empirično živimo v stanju diskontinuitete z naravnim redom, eksistencialno smo pa odvisni stanja kontinuitete. Gre za to, da je naša, eksistenca odvisna od naravnih zakonov, istih objektivnih naravnih zakonov, kot druga živa bitja, kljub stanju diskontinuitete(kultura določa našo percipacijo narave...)

Za antropologe so naravni zakoni samo tisti, ki veljajo za vse ljudi, ne glede na različne kulture, ki jim pripadajo. Fiziki se z naravnimi zakoni ukvarjajo v zahodnem evropskem svetu, zato je za njih zakon težnosti objektivni zakon.

Medkulturna evidenca celo serijo stvari, ki jih imamo mi za naravne zakone postavlja sfero kulturnih zakonov. V stanje diskontinuitete(naše telo imamo na razpolago), ne pa v stanje kontinuitete(sem telo). Iz medkulturnih primerjav vemo, da ljudje lahko hodijo po žerjavici, kar je v nasprotju z naravnimi zakoni, saj se opečejo...

Naravni zakoni(veljajo za vse ljudi vseh kultur):

- **vsii ljudje so spočeti**
- **vsii ljudje se rodijo**
- **vsii ljudje se starajo(je tudi pod močnim vplivom kulture)**
- **vsii ljudje umrejo.**

Staranje: Pod kulturnim vplivom je odvisno kdaj smo stari, kako teče tempo staranja je kulturno določeno. Človeška družba se giba v procesu daljšanja življenjske družbe, kar pomeni, da so procesi staranja počasnejši kot so bili v zgodovini. Kulturna regulacija poteka v smeri podaljševanja življenja, a še nismo dosegli genetske meje(250 let).

Kultura fundamentalno določa človekovo telesnost. Fundamentalno odločamo o tem kaj je biologija(spada na področje naravnih zakonov, kulturno nepredelano) in fiziologija(kulturno predelana biologija).

1. Razloži logiko delovanja šamanističnih postopkov zdravljenja.
2. Razloži logiko delovanja magije in njenih postopkov povzročitve bolezni in zdravljenja.
3. Kaj je ekscentričnost človeka?
4. Razloži kaj za človeka pomeni, da je telo in, da ima telo na razpolago.
5. Razloži človekov predmetni odnos do lastnega telesa.
6. Razloži človekov dvojni odnos do naravnega reda.
7. Razloži odnos kontinuitete do naravnega reda.
8. Razloži odnos diskontinuitete do naravnega reda.
9. Razloži problem naravnih zakonov, ki veljajo za človeka.

TEKSTI!!

Antropologija je najbolj splošna veda o človeku. Znotraj te definicije ni splošnega mnenja kaj antropologija je.

MAUSS – 1924

Tekst je odlomek njegovega predavanja pred društvom psihologov o *odnosu med sociologijo, psihologijo in antropologijo*.

C. LEVI STRAUSS – 1957

Izseček iz *Strukturalne antropologije I.*

ROTAR – 1974

Teksti pokrivajo 20. st., vsi se ukvarjajo s problemom kaj je antropologija in kaj je njen predmet.

Durkheim(1858 – 1917) □ začetnik francoske strukturalne šole. Mauss je bil Durkheimov nečak. So določeni aspekti človeka, ki so predmet posebne znanosti – sociologije(Durkheim).

Človek je sestavljen iz bioloških in nebioloških aspektov.

Dva epistemološka reza:

- človek iz sfere božjih zakonov, v sfero naravnih zakonov(univerzalni naravni zakoni, ki veljajo za človeka – 18. st. – razsvetljenci). □ rešili kozmološko krizo.
- Do konca 19. st. vse kar je povezano s človekom spada v naravoslovje.
- Durkheim:
- Sfera naravnih zakonov
- Svi generic(vede, ki preučujejo nenaravne zakone, ki veljajo za človeka).
Je oče družboslovnih znanosti, ne samo sociologije.

Krožek Année Sociologique (izšel tudi Esej o daru.)

- Okoli Durkheima se zbere cela generacija ljudi, ki so te družbene zakone odkrivali na vseh področjih.
- Edini med njimi, ki se je živ vrnil iz 1. svetovne vojne je bil Marcel Mauss(1872 – 1950) □ Durkheimovo tradicijo je prenesel v čas med vojnama. Zato je izjemno pomemben(centralna oseba) za vso francosko družboslovje.
- Glavni spisi so o neevropskih družbah:
  - o Esej o daru(1923 - 24) – analiziral je material drugih, sam ni bil na terenu.

Durkheimova zahteva, da svi generic?? zakoni veljajo za vse ljudi, so univerzalni in nadpersolani(karkoli posameznik dela na to ne vpliva). Vseeno v kateri družbi jih odkrivamo, saj so povsod enaki. Lažje jih je najti v neevropskih narodih, ker niso tako zapleteni. Razsodno je torej, da iščemo splošne zakone v malih plemenih.

SVI GENERIC je potrebno iskati v neevropskih družbah(majhne, pregledne).

- Mauss je skušal ugotoviti univerzalne zakone religioznega življenja (analiziral je Spencerja in Giddensa v knjigi Aborigini).
- Usmerjal v iskanje univerzalnih zakonov v majhnih neevropskih družbah (bil je torej pomemben za celotno družboslovje – antropologijo, sociologijo...)
- Še danes potekajo razprave o tem ali je Mauss antropolog ali sociolog.

ESEJ O DARU(1923 – 24):

Mauss je analiziral univerzalne zakone darovanja v neevropskih družbah.

CLAUDE LEVI STRAUSS(1908 -)

Tretje največje ime francoskega družboslovja. Po citiranju največkrat citiran antropolog 20. st. Oče strukturalizma v antropologiji. Strukturalizem se potem uveljavi tudi v drugih družboslovnih vedah. Prej se je uporabljal v lingvistični analizi, nato se prenese v družboslovje.

- izvor 2: psihoanaliza
- izvor 3: marksizem

BRACO ROTAR

- Dela na univerzi v Kopru. Doktorat iz poststrukturalizma. To francosko tradicijo prenese v Slovenijo.
- Članek: **Antropologija**

Ti teksti zelo lepo ilustrirajo probleme vprašanja kaj antropologija je, kaj opisuje. Vsak izmed njih ilustrira eno izmed tradicij.

KAJ JE PREDMET ANTROPOLOGIJE:

Mauss	Človek
Strauss	Človek
Rotar	človek

Predmet antropologije je človek.

Kaj je človek, ki je predmet antropologije?

Tukaj ni soglasja, niti med Maussom, Straussom in Rotarjem.

a) **MAUSS:**

- TRIADNI MODEL ČLOVEŠKEGA FENOMENA. Človek je biološko, socialno in »duhovno« bitje. Sestavljen je iz treh aspektov:

Biološko(st) – telo

Socialno(st) – pripadnost družbenim skupinam in družbi

»duhovno(st)« (psihološkost) – osebnost

b) **STRAUSS:**

- DIADNI MODEL ČLOVEŠKEGA FENOMENA. Loči dva pola:

- Biološko - psihični
- Socialno - kulturni

c) **ROTAR**

- DIADNI MODEL ČLOVEŠKEGA FENOMENA. Loči:

- Homo(*tisto, kar ni živalsko, tisto po čemer se človek loči od živali*)
- Animal(*kar je pri človeku isto kot pri živalih*).

V čem se preučevanje človeka pri antropologiji loči od preučevanja človeka v drugih vedah? (biologija, sociologija, psihologija...so že obstajale in preučevale te aspekte človeka).

a) MAUSS odgovori: Med sociologijo, biologijo, psihologijo in antropologijo je razlika v tem, da antropologija preučuje vse tri aspekte človeškega fenomena hkrati. Ne gre za vedo, ki preučuje nekaj, kar druge ne, ampak preučuje hkrati. (to za antropologijo postane standard).

Antropologija je sintetična veda o človeku, ki sintetizira vse, kar je človek izmed vseh humanističnih ved je edina taka veda.

Če preučujemo vse aspekte(dimenzije) hkrati(istočasno) se temu reče, da preučujemo človeka kot **totaliteto**. – to je postalo metodološko načelo(totaliteta = vsi vidiki določenega predmeta preučevanja; lahko preučujemo tudi parcialno – po aspektih).

Predmet antropologije je po Maussu človek kot totaliteta, je edina taka veda in to jo loči od drugih ved.

b) Čez 30 let nadaljevalec njegove tradicije zastavi predmet antropologije drugače –

C. LEVI STRAUSS:

Človek ima 2 aspekta(isti model kot pri Maussu, en del se izgubi) :

- biološko fizični aspekt(telo)
- socialno kulturni aspekt(človekova družbenost, kulturnost)

Nastopi vprašanje kje je meja med tema dvema aspektoma?

V biološko fizični aspekt štejemo človekovo telo, kar ni telesnost, spada v drugi pol(socialno kulturni aspekt).

1. pol je materializacija naravnosti, človek, podvržen naravnim zakonom; 2. pol je kar ni narava.

Ali je biološko isto kot fizično?

Po Straussu to ni isto(**biološko ≠ fizično**), ker telo ni naravni fenomen. Biološki so zgolj geni, fizično se nanaša na telo. Človekov fizični ustroj ni biološka kategorija.

»FIZIOLOŠKI USTROJ VRSTE JE POSLEDICA ZGODOVINE, TA ZGODOVINA JE KULTURNA ZGODOVINA«.

Telo je kulturno proizvedeno, ne biološko.

ANTROPOGENEZA(RAZVOJ ČLOVEŠKE VRSTE):

V resnici ne moremo 100 % vedeti kako je potekala, zato je to mitska zgodba. Levi Strauss pravi, da naš naravni ustroj ni posledica naravne selekcije, pred njim je to ugotovil že Darwin.

Charles Darwin(1809 – 1882)

O izvoru vrst – 1859

To knjigo je napisal že veliko preden je izšla, dolga leta jo je imel v predalu – vedel je, da bo žena nanj jezna; konkurenca Wallace... Darwin bi bil ob slavo, zato jo je objavil.

V tej knjigi ni nič napisano o človeku - kar so mu kritiki očitali, pod pritiskom napiše drugo knjigo:

O izvoru človeka(1871)

človek ni nastal s pomočjo naravne selekcije. Ugotovil je, da je človekov fiziološki ustroj v nasprotju z evolucijo. Ima takšne fiziološke napake, ki po evolucijskih zakonih ne bi preživele. Zato je iskal drugo razlago za razvoj človeške vrste = **seksualna selekcija**(zaradi dvonožne hoje se je pristop do človeške maternice prestavil med noge, kar onemogoča, da bi moški naredil ženski otroka, če ona noče, izjema je posilstvo, vendar to ni normalna reprodukcijska strategija).

Iz tega sledi, da pri človeški vrsti ne gre za naravno, pač pa za žensko selekcijo.

Fiziološki ustroj potomcev je odvisen od žensk, saj one odločijo s kom bodo spale. Darwin je ugotovil, da ženske namesto, da bi izbrale za očeta otroka evolucijsko najbolj primerne, izberejo neke »tipčke«. Ženske tako izberejo kateri geni se prenašajo v naslednjo generacijo, zato se

dogajajo genetske napake, ki po evlucijskih merilih ne bi mogle preživeti(ženske imajo čudne kriterije, namreč moški tega kriterija ne razumejo in ne morejo nič narediti, da bi jih ženska izbrala in obdržala).

Tukaj je razvidna jasna predstava:
»NAŠ TELESNI USTROJ NI POSLEDICA EVOLUCIJE«.

LEVI STRAUSS: Telesni razvoj naše vrste ni posledica evolucije, svojo razlago utemelji na razvoju vrste(antropogenezi), ki je posledica seksualnega izbora.

ANTROPOGENEZA traja cca 40.mio let do danes. Zgodba se začne v točki x, kjer je obstajal skupni prednik človeka in opic in se konča z nami – Homo Sapiens Sapiens.

V osnovi se deli na 3 obdobja:

- DIVERGENCA(prvo obdobje) - traja 36 mio let
- HOMINIZACIJA(nastane rod homo) - traja od 4 mio let do 35.000 – 40.000 let
- SAPIENTIZACIJA (nastane Homo Sapens Sapiens) - traja od _____do_____

Za skupnega prednika človeka in opic obstaja več kandidatov, najbolj verjeten je **egiptopitek**(ni opica!). Ima ti. **protoprimatske značilnosti**(vodijo v značilnosti, ki jih razvijajo primati):

Imel je oprijemalne okončine in protoprimatsko lobanjo!!

- 4 tace
- 5 prstov
- Dolg rep
- Protoprimatska lobanja(spodnji del je krajši od zgornjega)

Pred 36 mio let st se iz njega razvili dve veji potomcev:

- predniki opic(plezali po drevesih)
- predniki človeka – razvoja veja se je znašla na tleh, za gibanje po tleh so bili prsti neprimerni, s specializacijo na drugačno vrsto gibanja so se iz tega razvili predniki človeka. Temeljni dejavnik selekcije je tako prilagajanje gibalni tehniki(hitrejše gibanje □ lažji beg pred sovražniki).

Razloži kako je Mauss razumel predmet antropologije.

Razloži kaj pomeni proučevanje človeka kot totalitete.

Razloži Maussovo razumevanje človeka kot totalitete.

Razloži metodološko dimenzijo koncepta totalitete.

Razloži Maussov triadni model človeka.

Razloži Levi Straussovo razumevanje predmeta antropologije.

Razloži Levi Straussov diadni model človeka.

Primerjaj Maussov triadni in Levi Straussov model človeka: izpostavi podobnosti in razlike.

Razloži Darwinovo razumevanje nastanka človeške vrste.

Kaj je seksualna selekcija po Darwinu in čemu služi?

V čem je po Darwinu razlika v nastanku živalskih vrst in človeške vrste.

Razloži Levi Straussovo tezo, da je fiziološki ustroj naše vrste posledica zgodovine, ki je vsaj zadnjih 40 tisoč let kulturna zgodovina.

Kaj je antropologija in kaj z njo razlagamo?

Razloži mitsko dimenzijo antropogeneze.

Razloži temeljne faze antropogeneze.

Razloži problem skupnega prednika opic in človeka.

Darwinova logika je pravilna v smeri, da vemo, da človekov razvoj ni posledica naravnega izbora.

V razvoju skupnega prednika se razvijeta 2 vrsti:

- o ena veja prednikov je še naprej plezala(kot egiptopitek), živel na drevesih □ predniki današnjih opic.
- o druga veja prednikov se znajde na tleh, ne vemo zakaj □ naši predniki.

DIVERGENCA

Prva faza antropogeneze je trajala od **40 mio let do 35 mio let**. Imenuje se **divergenca**, saj pride do _____.

Tu veljajo zakoni **naravne selekcije**, vendar ta ne poteka tako kot smo se učili. Ni res, da preživi tisti, ki je bolj prilagojen okolju.

Evolucijo vsake vrste vodi gibalna tehnika te vrste.

Skozi evolucijo se telesni ustroj vrste vedno bolj prilagaja gibalni tehniki. Telesni ustroj se skozi evolucijo vedno bolj izpopolnjuje za vrsto gibanja, ki je značilna za vrsto. Gibalna tehnika je pomembna, saj boljša gibalna tehnika prinaša večjo možnost preživetja. Izpopolnjevanje gibalne tehnike je fundamentalnega pomena. Organizmi, ki bodo z mutacijami izboljšali svojo gibalno tehniko, bodo to prenesli na svoje potomce in s tem izboljšali možnost njihovega preživetja. Določene mutacije so bile disfunkcionalne za gibalno tehniko, vrste niso preživele.

Torej: V evoluciji ni fundamentalno prilagajanje okolju, ampak prilagajanje gibalni tehniki.

Egiptopitek je bil skrajno neprimerno zgrajen za gibanje po tleh. Vse mutacije, ki so izboljševale gibanje po tleh so bile pri naših prednikih nagrajene, pri opicah so bile nagrajene gibalne tehnike, ki so izboljšale plezanje po drevesih.

Iste mutacije, ki so bile za naše prednike funkcionalne, so bile za prednike opic disfunkcionalne in obratno.

Med nami in opicami je tako 40 mio let divergentnega razvoja, specializacije za različne gibalne tehnike(človek – bipedalna hoja; opice – plezanje). Jedro razvoja je tako prilagajanje gibalni tehniki. Zato iz opic ne moremo sklepati na nas.

Ključni dosežek človekovega razvoja je bila specializacija □ **BIPEDALIZEM**(stoji na dveh nogah, njegova zgradba sprednjih okončin je že bolj podplatasta). Celotna organizacija telesa, celoten razvoj prednikov sledi izpopolnjevanju gibalne tehnike. Pri bipedalizmu so se prijele vse mutacije, ki so izboljšale dvonožno hojo.(*naše vrste niso oblikovali možgani, ampak podplati*).

Ob koncu prve divergence imamo prednika, ki hodi po dveh nogah, prijeli so se telesni ustroji(mutacije), ki so izboljšali hojo po dveh nogah(podplatih). Hoja po podplatih je spremenila celoten telesni ustroj(spremenile so se noge, kolki, spremenjena zgradba prsne votline, zgradba rok, rodila se premaknejo...).

HOMINIZACIJA

V drugi fazi, ki se imenuje HOMINIZACIJA(traja od 4 mio let do 35.000 – 40.000 let) pride do kopičenja sprememb, ki izboljšujejo dvonožno hojo. Telesni ustroj se prilagaja hoji po podplatih, s tem se spreminja celoten telesni ustroj. Reorganizira se tudi glava. Bila je ključna za uspešno hojo po podplatih, saj je za bipedalno hojo pomembna koordinacija vida in gibanja. Predniki so hodili nagnjeno naprej, _____ je bil S struktura hrbtenice, to je bilo pogojeno z prilagoditvijo lobanje. Zadnji del lobanje se je evolucijsko podaljšal, sprednji del se je skrajšal in pomaknil naprej. Pomembna je reorganizacija lobanje – obrazni del se je pomikal naprej – izboljšava. Evolucija je nagradila tiste mutante, ki so imeli obrazni del pomaknjen naprej, sprednji del se je krajšal in pomikal naprej(obrazni del). S tem nastane prazen prostor, ki ga zapolnijo možgani. S tem dobimo vrsto možganov, ki jih ima samo naša vrsta – čelni reženj. Evolucijsko se temu reče nastanek

čelnega režnja. Zgodi se proti koncu hominizacije. Opice zaradi štirinožne hoje niso razvile čelnega režnja, saj je takšna lobanja za njihovo gibalno tehniko disfunkcionalna. Čelni reženj omogoča vse višje intelektualne funkcije (spomin, verbalna komunikacija, abstraktno mišljenje...).

Ko so ti možgani nastali so začeli delovati. Ne ve se zakaj so organi, ki so evolucijsko nastali začeli funkcionirati. **V čelnem režnju je dana kultura, saj zanjo potrebujemo zmožnost abstraktnega mišljenja – simbolizacija.**

Kultura (na način kot jo poznamo mi – svet simbolov) nastopi **40.000 – 35.000 let nazaj**. Ne gre za ustvarjanje orodja (materialne faktorje), ampak **za ustvarjanje sveta izmislekov, za kar so potrebni možgani.**

Kultura je nastala evolucijsko. Kultura je zadnja evolucijska sprememba, v seriji številnih evolucijskih sprememb, ki so izboljšale bipedalno hojo (hojo po podplatih).

Kultura je najbolj stranski rezultat prilagoditve naših prednikov na hojo po podplatih. Najmanj pomemben, neciljan stranski rezultat. Ker pamet nadgrajuje beg pred sovražniki je evolucijsko nagrajena. (ni več pomembna hitrost bega, ampak »iznajdljivost«).

V smislu simbolizacije so bili naši predniki takšni kot mi. To se sklepa po izkopeninah. Tukaj nastopi **PRVA TEHNOLOŠKA REVOLUCIJA** – je obdobje, ko se začne čas med tehničnimi izumi krajšati. Število inovacij v časovni enoti se začne večati. Inovacije se začnejo gostiti, zato pa je že potrebno razvito abstraktno mišljenje. Vsaka generacija začne tam, kjer je prejšnja končala.

Tehnološka revolucija zahteva, da se znanje prenaša iz generacije v generacijo, kar pa zahteva zmožnost abstraktnega mišljenja in socializacijo.

KULTURA JE POGOJ ZA KOPIČENJE INOVACIJ!

Kultura ni imela samo posledic na tehnološkem področju vrste, takrat je nastal tudi jezik...

Nastanek kulture je povratno učinkoval na telesni ustroj vrste. Telesni ustroj naše vrste se fiksira 25000 let nazaj (takšni kot mi so bili, a manjši). Takrat nastane moderni Homo Sapiens Sapiens. Kultura je proizvedla fiziološki ustroj vrste, ki je evolucijsko disfunkcionalen (ni okus žensk proizvodek takšnega fiziološkega ustroja).

Dva načina kako je kultura vplivala na fiziološki ustroj vrste:

- omogočila je preživetje tistih organizmov, ki bi jih naravna selekcija izločila.
- Nagrajevala je funkcionalno hendikepirane organizme (kultura ima sredstva, da nevtralizira fiziološke pomankljivosti organizmov – nedonošenček, pri nas ima velike možnosti preživetja, v afriški divjini manjše možnosti).

Strategija današnje kulture: posamezniki ponovno odkrivajo tisto, kar že vemo. Možganski potencial gre z vidika evolucije v nič.

SAPIENTIZACIJA

Temelji na odkrivanju tega, kar se že ve. Naši predniki so kopicili znanja (s področja zdravljenja, reje živali, nege otrok, kmetovanju...).

Rodil se je otrok, ki ni imel genetske predispozicije za bipedalno hojo (mutant). Tak otrok je bil nekoč požrt. Svojih genov za odsotnost bipedalne hoje ni prenašal naprej.

Kultura ima zmožnosti, da nevtralizira določene fiziološke pomankljivosti. Večina ljudi danes nima več biološkega programa za bipedalno hojo (divji otroci hodili po 4), kar je dokaz za odsotnost tega programa.

Otrok prevzame gibalno tehniko okolja – naš prednik je bil nekdo z mutacijo – bipedalna hoja mu ni bila biološko dana, kar pomeni, da so nekatere kulture očitno znale nevtralizirati neznanje bipedalne hoje. Vsaka kultura kopiči znanja o tipičnih pomanjkljivostih, ki so značilne za njihove pripadnike. Vsaka kultura je znala nevtralizirati nekatere fiziološke napake. Pomembno je ali je naša kultura znala nevtralizirati naše napake in lahko preživimo.

Preživetje tako ni odvisno od napake, ampak od tega, ali jo zna naša kultura nevtralizirati.

Preživetje organizmov ni več odvisno od tega ali ima organizem fiziološke pomanjkljivosti, ampak jih zna njegova kultura nevtralizirati.

Najprej deluje kulturna selekcija, če kultura nima sredstev za nevtraliziranje, potem nastopi naravna selekcija.

V genomu vrste so se začela pojavljati genetska ozadja za razvoj nepopolnih organizmov s stališča evolucije.

Vsaka kultura je prispevala svoje genetsko ozadje za različne skrahirane felerje. Naenkrat se v vrsti pojavljajo številni različni genetski felerji.

Kultura začne nadgrajevati biološko nepopolne organizme.

1. Razloži pomen gibalne tehnike za evolucijo in evolucijski razvoj vrst.
2. Razloži pomen gibalne tehnike za razvoj človeške vrste.
3. Razloži tezo, da so človeka proizvedli podplati.
4. Zakaj je teza o » možganski evoluciji« za razlago razvoja naše vrste napačna?
5. Razloži kako je treba razumeti razlike in podobnosti med človeško vrsto in opicami, če upoštevamo gibalno tehniko.
6. Razloži hominizacijo.
7. Razloži sapientizacijo.
8. Razloži pomen reorganizacije lobanje za razvoj človeške vrste.
9. Razloži pomen odprtja čelnega režnja za razvoj človeške vrste.
10. Razloži kako je evolucijsko mogoče razložiti nastanek kulture
11. Razloži kako je kultura povratno vplivala na fiziološki ustroj vrste(2 funkciji, načina)
12. Razloži kako je kultura prispevala k preživetju fiziološko pomanjkljivih organizmov in kakšne posledice je to imelo na fiziološki ustroj(genom) vrste.

Prvi odmik: odmik od gibalne tehnike naših prednikov.

Drugi odmik: odmik od pričakovane smeri razvoja.

Saj, če bi svoj telesni ustroj še dalje prilagajali gibalni tehniki bi izgledali drugače – druga divergenca. Posledica nastopa kulture, ki je začela povratno učinkovati na telesni ustroj. Nastopila je zaradi reorganizacije glave.

Obstajata dva načina kako je kultura omogočila preživetje fiziološko pomanjkljivih organizmov.:

1. **način:** v genomu vrste se začnejo pojavljati fiziološko pomanjkljivi organizmi, pomanjkljivosti kultura nevtralizira.
2. **način:** kultura je začela nagrajevati fiziološko nepopolne organizme – imeli so več potomcev, svoje gene za pomanjkljivo fiziološko opremo so bolje predajali naprej.

Različne kulture so prispevale različne fiziološke pomanjkljivosti, tiste za katere so imele znanja in tehnike za njihovo nevtralizacijo. To je pomembno, ker se je naenkrat pojavilo veliko genetskih pomanjkljivosti. Če bi vse te fiziološke pomanjkljivosti v genom vrste prispevala samo ena kultura bi to trajalo bistveno več časa. Tako je lahko v eni generaciji prišlo v genom vrste veliko genetskih ozadij za fiziološko pomanjkljivo opremo. V genomu vrste se pojavijo in ohranijo organizmi z pomanjkljivostmi. **Pred nastankom kulture to ni bilo mogoče.**

kultura je **začela nagrajevati fiziološko nepopolne organizme**. V kulturi so bili bolj uspešni, posledica je bila, da so imeli več potomcev, bolje prenašali svoje evolucijsko pomanjkljive gene kot evolucijsko popolni organizmi.

Živali imajo dane programe gibalne, prehranjevalne tehnike, človek več ne.

Več kot 99,9 % časa smo bili v istem položaju kot ostale vrste, imeli smo biološko, genetsko dan program za gibalno tehniko. Danes ni več tako.

Temeljni evolucijski program, ki mora biti genetsko dana vsakemu organizmu je gibalna tehnika. Je temeljni evolucijski kriterij. Evolucija poteka v smeri prilagajanja gibalni tehniki.

Naša vrsta tega programa več nima genetsko danega. Ni nobenega primera druge žive vrste, ki bi prevzela gibalno tehniko okolja (volčji otroci → prevzeli gibalno tehniko volkov, pri petih letih se njihova nevrofiziološka struktura oblikuje, ne da se je več spremeniti).

Očitno je moral obstajati mutant, ki ni imel gena za bipedalno hojo, mi smo se razvili iz njega. S tem, ko se je učil hoje so z njim več komunicirali, tako dobi več znanja, več zna, več razume, bolje misli in zato je uspešnejši v kulturi.

Šele, ko imamo kulturo, ki je zmožna nadomestiti pomanjkljivo fiziološko opremo (manj kot imamo popolno opremo, več nam je mora kultura nadomestiti → več kot je moramo nadomestimo, več se učimo; več kot se učimo, bolj smo pametni, bolj kot smo pametni, bolje preživimo).

Učenje je za fiziološko pomanjkljive organizme edina preživetvena strategija.

V pogojih kulture imajo pametnejši organizmi večje možnosti, ne v pogojih evolucije (tako za preživetje, kot za razmnoževanje in predajanje genov).

Pamet postane ključen dejavnik v reprodukcijski in preživetveni strategiji.

Če ima kultura sredstvo, da nadomesti naše biološke pomanjkljivosti smo bolj pametni, hkrati pa smo tudi bolj prilagojeni kulturi. Z nami se več ukvarjajo, zgodaj se že učimo... Bolj kot smo kulturi prilagojeni, bolj smo reprodukcijsko uspešni, bolj se naši geni prenašajo. V kratkem času se iz populacije izrine tiste organizme, ki imajo evolucijsko popolno fiziološko opremo.

Ključ za uspešnost naše vrste je v fizioloških napakah, saj v kulturi fiziološka napaka pomeni nujnost učenja. Nujnost učenja pomeni generalno stimulacijo možganov, kar proizvede pamet na vseh področjih.

Fiziološka zmožnost za učenje je generalna lastnost večine vrst. Razlika je v tem, da učenje postane nujno za preživetje vrste. Kjer obstaja nujno učenje, je količina tega učenja bistveno manjša kot pri nas. To je fundamentalna razlika:

Smo edina vrsta katere preživetje je fundamentalno odvisno od učenja.

Tista vrsta, ki bolj uspešno prilagaja okolje svojim lastnim potrebam je bolj uspešna, tukaj igra vlogo tudi pamet.

Ne moremo se primerjati z živalmi, saj ne živimo v pogojih naravne selekcije, ampak v pogojih kulturne selekcije. Kultura nagrajuje fiziološke pomanjkljivosti, narava nagrajuje fiziološko popolnost.

Izguba instinktov je bila funkcionalna, ker instinkt pomeni nezmožnost učenja, zato je v kulturi disfunkcionalen. Zato **kultura povzroča izginjanje instinktov.**

Fiziološki razvoj modernega Homo Sapiens Sapiens - a je **nastal 25.000 let nazaj**. (bili so nižji, a strukturno gledani takšni kot mi). Takrat je kultura **že 15.000 let delovala povratno na ustroj naše vrste.**

1. Katera je druga funkcija oz. drugi način na katerega je kultura povratno vplivala na fiziološki ustroj človeške vrste?
2. Zakaj kultura nagrajuje organizme, ki imajo resne fiziološke pomanjkljivosti?
3. Razloži zakaj imajo na evolucijo vpliv le tiste fiziološke spremembe in pomanjkljivosti pri katerih učenje postane nujno za preživetje posameznika.
4. Razloži v čem se razlikuje učenje pri ljudeh od učenja pri ostalih vrstah.
5. Razloži tezo, da je naša vrsta najbolj uspešna, ravno zato, ker je fiziološko najbolj nedodelana.
6. Razloži kako kultura opremi fiziološke pomanjkljivosti v razvojne prednosti.
7. Razloži kakšne posledice za genom vrste je imelo dejstvo, da je kultura nagrajevala fiziološko pomanjkljive organizme.
8. Razloži zakaj je naša vrsta v kulturi morala izgubiti biološke instinkte.
9. V čem je nefunkcionalnost popolne biološke opreme za kulturo oz. kulturno selekcijo?
10. V čem je nefunkcionalnost bioloških instinktov za kulturo in kulturno selekcijo?
11. Primerjaj logiko naravne selekcije in kulturne selekcije in pojasni učinke obeh za fiziološki ustroj naše vrste.

Razložili smo Levi Straussovo tezo, da je fiziološki razvoj vrste posledica zgodovine in ta zgodovina je kulturna zgodovina.

Pravi, da je predmet antropologije je človek, ki je:

- Biološko / fizično (zadeva predvsem telesnost, za ta pol pravi, da v resnici kljub temu, da je predmet naravoslovnih ved in se zdi, da je to nekaj biološkega, to ni biološka entiteta, ker je fiziološki ustroj vrste posledica zgodovine, ki je kulturna zgodovina. Je torej posledica kulture. Torej telo je materializacija kulture).
- socialno / kulturno bitje

Levi Strauss je eden redkih Darwinistov 20. st.

Na ta način razlaga tudi druge značilnosti telesnega ustroja. **Po njegovo so tudi rase posledica kulture.** Učili smo se, da rase nastanejo kot posledica prilagajanja različnim podnebnim okoljem...

Levi Strauss pa razvije teorijo, da rase niso posledica naravne selekcije, ampak kulture.

Za nastanek ras ni dovolj, da se mutacije samo pojavljajo. Rase so biološki ustroji, ki so značilni za določene teritoriji. Da smo dobili današnje rase so se morale določene mutacije omejiti na populacijo določenega teritorija. Ker, če se to ne bi zgodilo, bi imeli same mešance.

Ko se mutacija pojavi, je prilagoditvena glede na okolje, to je prvi, a nezadosten pogoj. Drugi pogoj je, da se ta mutacija uveljavi samo na določeni populaciji (in ne na celi). Tako dobimo rasni tip (ki se loči od drugega tipa). Oba pogoja morata biti zadovoljena, da nastane rasa.

Pojavljanje mutacij je biološki proces, na katerega načeloma ne moremo vplivati (genski inženiring je prepovedan), na to, v kateri populaciji so se te mutacije širile so ljudje lahko vplivali. **Na to je vplivala odločilno kultura.** To je bilo delno pogojeno z naravnimi oddaljenostmi populacij, naravne ovire (oceani, gore). Poleg tega so bili ključnega pomena še kulturni dejavniki: **poročna pravila.**

V vseh kulturah velja, da so ljudje te kulture prepričani, da so najboljši primerki človeške vrste – **spontani etnocentrizem.** To je odločilno vplivalo na poročna pravila: **mi skupina** □ **ožja: ljudje naše kulture, širša: skupina kulturnega kroga – kultur, ki imajo neke skupne značilnosti.** Za nas mi skupina Slovenci, Evropejci). **Poročna pravila prepovedujejo določene pripadnike mi skupine (mama, oče, sestrične, bratranci, stari starši, teta, stric), hkrati pa zapovedujejo druge člane mi skupine.**

Poročna pravila udeležujejo spontani etnocentrizem. Poročanje izven mi skupine je največja možna socialna degradacija.

Enruvidira: Malinowski je opisal je spolno življenje Troharijancev. Pripovedovali so mu zgodbo o Enruvidiri, ki je bila najlepša ženska v vasi, njen brat je bil najpametnejši v vasi. Enruvidiri je imela veliko ljubimcev (lepota ženske se meri po številu ljubimcev). Brat je bil najpametnejši, ukvarjal se je z različnimi zadevami, tudi magijo. Svojo pamet je zlorabljal, da je preigraval pravila. Enkrat naj bi kahal ljubezenski napoj.

Enruvidirini ljubimci so bili po vrsti zavrjeni in užaljeni. Zato so postavili straže in ugotovili, da spi z bratom, kar je najvišja možna kršitev tabuja - spolnost med bratom in sestro. Naslednji dan so to povedali celi vasi. Še vedno sta spala skupaj, čeprav so vsi vedeli in je bil to najhujši tabu. Troharijanci niso nikogar subjektivno krivili. Rekli so, da je kahal ljubezensko magijo, slučajno je v sobo stopila v sobo (obstaja strogo izogibanje med bratom in sestro – ne smeta biti oba v istem prostoru). Magija je začela delovati, zaljubila sta se. Sankcije: Brata so izgnali, Enruvidiri so poročili ven iz mi skupine. Poroka izven mi skupine je najhujša oblika sankcije, povzroča socialno degradacijo. Oba sta naredila samomor.

Poročna pravila so bila temeljni pogoj za nastanek ras. Saj so se zato mutacije širile samo v mi skupini. Genetski material se ni moral mešati z nekom, ki ni član mi skupine. Zato rase sledijo kulturnim krogom. Bela rasa sledi zahodnoevropskemu kulturnemu krogi, rumena rasa azijskemu krogu, črna rasa sledi afriškemu kulturnemu krogu.

Če ne bi bilo poročnih pravil, ki delujejo na podlagi spontanega etnocentrizma ras ne bi bilo.

Biologija ≠ fiziologija

Fiziologija je posledica zgodovine, biologija se je omejila ne dednost, na gene.

Socialno kulturni pol po definiciji je nebiološki. Sem bi moralo soditi tudi telo, a sodi v prvi pol. Sem sodi vse tisto, kar ni biologija in ni telo.

Socialno ≠ kulturno (čeprav vedno nastopa oboje hkrati)

Socialno se veže na človekovo družbenost – družba se nanaša na socialno organizacijo – socialne institucije, odnose, integracijo... kar preučuje sociologija.

Kulturnost se veže na človekovo kulturo – gibanje v svetu izmislekov. Ljudje so kulturna bitja = ljudje se gibljejo v svetu izmislekov, od malega so se naučili, da so ti izmisleki objektivno resnični.

Problem ločevanja med kulturo in družbo nastane, ker:

- Vedno nastopata hkrati, do zdaj nimamo nobenega podatka, da bi obstajala skupina ljudi, ki bi imela družbo, kulture pa ne ali obratno.
- Obe sta nebiološki, nobena ni dana v genih
- obe sta naučeni.

Primer:

Današnja slovenska družba ni ista kot pred 20 leti. Takrat smo imeli socializem, zdaj kapitalizem. Prej je obstajala družbena lastnina, ne državna. Delavci so bili lastniki tovarn, zdaj so lastniki zasebniki. Prej smo imeli socialistično samoupravljanje, danes imamo parlament. Prej smo imeli delavske svete, ki so kontrolirali in usmerjali vodenje. Ženske niso rabile podpisovati, da ne bodo noseče nekaj časa. Sovražniki so bili kapitalisti, danes so socialisti. Prej ni bilo brezposelnosti, socialna zastonj, stanovanje družbeno, vsak dobil pokojnino, danes je to vse pod vprašajem. **Gre za dva različna tipa družbe.**

Vendar kultura je še vedno ista. Še vedno govorimo isti jezik, beremo knjige, ki so stare, še vedno uporabljamo enak svet izmislekov in ga razumemo. Svet pomenov je še vedno isti. Pojavili so se novi pomeni (mobitel, računalniki), nekateri stari pomeni so izginili, a v osnovi je to še vedno isti svet izmislekov. Druga kultura pomeni, da ne znamo razbrati pomenov (Slovenci – Aborigini).

Družbo smo spremenili, kultura je še ista. Družba se hitro spremeni z revolucijo, precej hitro v roku enega leta, meseca. Kulture ne moremo spremeniti. (lahko rečemo to je prav, tako je potrebno delati, družbena norma je takšna, vendar, če imajo ljudje norme, vrednote, obrazce drugačne bodo delali v skladu s temi –

zato so vse socialne revolucije propadle, saj so bile rešitve, ki so bile sicer super v nasprotju s kulturo, ki je bila ljudem lastna. Kajti ljudje vedno delujemo v skladu s svojo kulturo). **Kultura se v osnovi ne spreminja.**

Poanta je uskladiti socialne rešitve z kulturnim kapitalom(Slovenci nismo Nemci, ne Američani).